

Miran Rustja

Hrup tišine

Pesmi

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

OBZIDJE SVOBODE

Skozi vodo pronica trpkost ujetega sonca.
Bežimo predore brez konca,
v orientacije izgubljenih sledi.
Nikogar več ni.
Tudi senca skeli.

Brez konca je smrt, ki para življenje,
brez konca so daljave, ki nezavestno bežijo,
izmučeni v galopu, tudi mene lovijo.
In ti? Si me udejanjila?

Sam, kakor megla plavam po gmajni,
iščem otoke, kjer davi sem slišal,
da nekje je svoboda, a me grobar je utišal.

Grebel je po otroštvu in sproti pokopaval mladosti.

Naj bo. Smo po neprištevem okusu.

Zvest ostajam le še tisti norosti,
ki izkopava okostja, trosi pepel,
a kakršen sem, bom večno le v tebi kopnel.

In skozi pesem hrepenel,
da nekje je tisti izhod,
ki me pelje iz dna, za večno od tod.

V nove skrivnosti, kjer se brišejo sledi,
v druge svetove, kjer se sonce s svati prepleta,
med nebom in luno bomo mi vsi,
tam, kjer je pesem v večnost zapeta.

CIP- Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

RUSTJA, Miran

Hrup tišine : pesmi / Miran Rustja ; [izbor pesmi in spremna
beseda Tereza Rebek]. - Ljubljana : Jutro, 2021

ISBN 978-961-7024-15-9

COBISS.SI-ID 62529027

PRED POTOKI

Na pomlad si bom slekel temne okvirje,
vanje postavil bistre potoke
in cvetja, živali, sonca in vode.
O, kje me čakaš ti shramba svobode.

Nadel si bom sanje, oblekel tihožitje,
na pomlad, ko bo sonce v tvoj obraz zasijalo,
za vselej odvrigel pošasti bom tnal,
ti solzo poljubil,
ti svetlobe obljubil.

To niso več sanje,
ta pot je resnica,
je veter v dolini,
ki cvetje prinaša,
so živali v divjini,
to bitja so naša,
na pomlad bom poljubil želje svečane,
na svatbo povabil najboljše vaščane.

Tiste, ki znajo ptice ljubiti,
tisti že vejo kod prav je hoditi.

GNETENJE

V krilih orla gnezdi ptica,
nje bitje srca, utrip v prostranem,
zgoščena so lica na zemlji neba,
v krilih orla se zgrinja modrica sveta.

Njen vonj se zajeda v voljo mešička,
bojijo se angeli, živali bežijo,
pod prostor, kjer skriva se zvita lisička,
tam ljudje se lovijo, se krstno znojijo.

Gledam vanje, kot bili bi s prestola,
v spoznanje na sence, na koncu pomola.

ZAVETERJE

Bivanje v mislih,
v jadrnih tekoče krvi?

Odtrgani del voznika sem,
zajet v sanje na silo vpreženih konjih.

Šibim od hrepenenj,
v mojem naročju ni še nič dozorelo.

Omejeni nameni obetajo vrvež
in luč preskakuje nepoznane poti.
Češ, da me Duša sprašuje.
Povej mnenje sirote spečega heroja.

Ne odpuščam?
Hranim svojo nečimrnost,
ko se ogovarjam?

Hladne formule ugonobijo veter,
v neizmerjeni globini brezna,
kjer sadovi ozelenele puščave hranijo mimoidoče.

Je stvar prevelik pomen?
Zato življenje prepolno bremen?

SPIRALNICE

V tihih zvokih,
v beli barvi,
poj vilina še potem,
ko bo cipresa razpela svoja jadra,
ko bodo začivkali krilatci,
ko bodo ponesli kruh v čutečo gomilo
in bom poslednjič pobral poglede pričujočih.

Za vsem se skriva spomin,
v kolobarjih nagnetenih pomladi glasnejši od trombe
poslavljaljočega.

Po gmajni bo odmeval žalostinek.

Sem odštevanje in sem tvoj podmladek.

Dotlej, ko boš rekla zbogom,
bodi nasip rdečih rož
in jaz bom zalivalnica pred in po večnosti.

Ah, koliko prepovedanega je v najini svobodi.

SMER BLIŽINE

Pride trenutek, ko se moraš odšteti,
minljivost objeti
in daleč tja onstran sam odleteti.

Kakor ptica selivka,
zdaj tu in nikjer,
kakor čista srhljivka,
a sem človek, ne zver.

Pa vendar žalujke raztezajo krila,
skozi oblake nam upanje strašno grmi,
pridejo časi, ko obišče nas vila
in pridejo časi, kot, da nas ni.

Skodrani smehi žalno kopnijo,
njih pesem je skrinja mladostnega veka,
tu in se tam še vedno smejijo,
potomcem, ki pletejo, ah, preminula obleka.

Za njimi zaplavali bomo v rojstvo mladosti,
za njimi odšli bomo v tihe skrivnosti.

SVETOVI

Otožnost stiska duše skrinjo,
njej nasveti iz zavesti bdijo,
kakor palma znotraj hriba na morju vala,
ostane bes, morda ljubezen in zahvala.

Postopa jagnje po obali vrta,
praproti brzic se klanjajo dolinam,
sredi jase ob vznožju življenja prta,
pokrit obraz vzdihuje, ko rože dane so planinam.

Kdaj srečali se bomo z zemljo mračno?
Ah, živeti dneva so, če sonce je ali je oblačno.

SPOMINKI

Slišim spiralo, ki vrti se v osi,
nje kal je mladost izbrskala stanje,
kjer vrteče se vračam, omotičen vanje,
v njene sredice,
v nje ostre pršice.

Za jutri pospravljam že danes predice,
jih z vodo zalivam, da ne usahne spomin,
kaj čas bo utelesil, jaz upam na sanje,
da resnica postanejo,
tako stopam zdaj vanje.

Za mir bi pospremil v nebesa ženico,
za nasmeh bi poljubil nje rodno pšenico.

SLIŠNOST

V dolini ptice žubori svetilka v veselje upov.

Nje petje klic je za mladost večera,
ko stopam z njo v preddverje obraza in nasmeha,
naj žalost mine, enkrat naj že neha.

V daljavi je bližina končanega se veka,
do tja skrbništvo sega iz srca med nami,
ves znoj je skrb kako nam biti srečen,
kaj lažje je v spoznanju, da večno nisi večen.

Ostane nam življenje golo in brez perja,
naj srečno bo, četudi žalost nas vznemirja.

VIHRANJE

Zakulisje dolgih kolon.

Do obraza,
besede iz resnice,
do sveže kaplje krvi,
preko prehodne brvi.

Skozi tkanino sva zaplesala v podkožje jutra.

Sesul se je v gensko privlačnost
in priplaval na površje ves poln spominov.

Ves dan smo sedeli v jati,
pregledovali vzlete
in tiho skupaj pristajali.

V brlog smo zedinili čaše,
tiste prispevke, ki nas pijejo žejni ljubezni.

ZALIVANJA

Kaplja bele vode,
senca prežgane vitkosti.

Skozi bel obraz amfiteatra
snubijo pojoče gazeli preperelo gospodo.

Svetel, modrikast,
nikdar osivel potujoči starec,
proti hlapcem uprt s snem spokojnega ponosa,
zapušča okostje naslednjemu bardu.

Za monarha nikdar dovolj užitno.

Sešla sta se v slavo tujega gospoda.

Nikdar več me nista našla.
V naslednji loži so ostali kot dedna kasta.

Sklonjene pršice držijo svet v območju nekdanj človeka.
V danes,
kot upanje na večne borbe proti nemiru.

SKRBNA BREZSKRBNOST

Kaj postopaš izneverjena blagrost?

Vpiješ na zadrževanje spominov, ujetih v okostnjake.

Sem mar potopil viteze napoja,
tiste napitnice, ki krožijo po nedrjih ožigalkarjev?

Davi sem nalil želje skozi čistost,
tisto bisernico,
ki je opletala z zadušljivostmi.
In sem šel pronicljivo pot.

Nikoli poznano, nikdar izmerjeno.

Pojte poleg mene, pojte,
sledim prebeglim podnajemnikom.
V vas so prišli.

Po krajane so zdivjali
in ostanke naju pustili na tnalu neke prihodnosti,
ki se danes lepi na obraze vseh, ki so nas zapustili
nepripravljene.

Vzročno hodim in postavljam utrdbe,
kjer bova prepuščena vetru iz spoznanja.

Da naju zasnubi v sončne poizkuse,
tam, kjer se ljubita zemlja in spirala shrambe najinih
namenov.

VREDNICE

Po belih kapljah polzi čreda misli v upanje dejanja.
Vsakdo klanja se svoji tišini,
življenju na bregu, lastni divjini.

In voda teče svoj mir.

Kaj posejal sem v življenju bisage,
sproti nabiral sadove božanstva,
nastavljal obraz na tnalno umreti,
dokler nisem spoznal, da moram živeti.

In vsak danes je dan, dni v obstoju,
biti srečen naj bo, kljub težkemu boju.

V OBOKIH

Zvesta nevesta. Kam si odšla?

Prah je legel na zelenico dišav,
v otroštvo odeti kolobarji
vse bolj v zenice potiskajo bisage.
Divjih krokarjev ne manjka.
Zadeti so od sovraštva in zablode.
V srcu me bode.

Na znojni cesti odtenki krvi.
Vsaka steza boli.

Nič več pogledov ne bomo prodali.

Odkupili obrnjene sinkope,
ki galopirajo proti shemi,
kako lažje oživljati mrtve.

Še živim,
še poudarjene dobe lovim,
še skrivaj se tu in tam nasmehnem,
še gledam obraz, da se prehitro ne umaknem.

V tvojih očeh lesketa moje življenje.

Glej, če se zmoreš potolažiti.
Meni ni kam že davno več iti.

Zatorej bom tu, vsem v naročju.

Tebi tolažba,
pa naj življenje moje skrivnostna je dražba.

Duhovna plovba v tišino hrupa

V vzvišenem slogu, polnem filozofske reflektivnosti in dekorativnosti metafor, retoričnih vprašanj, zamolkov in antitez zastrtega estetiziranega jezika, nas prvoosebni lirski subjekt pesniške zbirke Hrup tišine povabi na meditativno odisejado. Vstop v pesem je vstop v intimno pokrajino subjektove duše, začetek pesmi je vedno razpoloženje, notranja refleksija sveta, ki ga sestavljajo skrbno izbrani konkretni motivi narave. Ti so stalnica vseh pesmi, a obenem v svojem ponavljanju in prepletanju napeljejo h globlji ravni, tako se povezujejo v temo, ki je večinoma idejno-emocionalna.

Osamljenemu osebkju, nahajajočemu se v čutni danosti sredi časa in prostora, se spoznanje onstran pojavnosti samo po sebi zdi spoznanje nečesa nemožnega – nemožno spoznanje, a za Rustja je to nekaj nujnega, obveza oziroma imperativ človeškega duha, da (po)išče inteligibilen značaj vsega, kar ga obdaja. In kaj je to drugega kot svoboda? Velika tema pesmi je prehajanje k sveti volji v končnem, v katerem se lirski subjekt postopno približa intuitivnemu uzrtju čistega, abstraktnega kot končnega vzroka vseh dosedanjih naporov, ko z očmi duha zre božansko lepoto, smisel in resnico ter postane celosten.

Vznemirja ga vpetost človeka med svetom in onkraj, tu so večne neznanke, tu je človek izgubljen, gol, sam v zadušljivi hiši, obdani z divjimi krokarji, izneverjen samemu sebi. Zavrženost modernega človeka se mu kaže kot zasidranost v pretesnem gnezdu, ki ga vsi zvezdni utrinki zaobidejo, in zaman upa, da bo vzletel kot ptica. Hrepenenje po vrnitvi k enemu se kaže z nespokojnostjo, nemočjo umiritve, občutkom tujosti in tesnobno individualno stisko, ko duša koprne po globoki potopitvi, ko duhovni čut sledi edini pravilni poti luči, ki nas odvrne od lažne resničnosti in jo vodi k očiščenju in razsvetljenju. V pristnem zrenju narave duša spet dobi gotovost, osvetli jo neizrekljiva lepota presežnega obličja.

Iskanje pesniku pomeni sebe ponesti iz zamolke noči, s prašne ceste, utrujene zemlje, vrta plevela dlje v prostranost, svetinjo življenja, večnost, daleč stran, boljši svet, na davne poti starih ljudi, v cvetočo aorto, začetek veka in val neskončnega morja. Proces tranzicije v blaženost je vseobsegajoč, dvigamo se kot nova zvezda na nebu viharjev proti novim izhodom, gremo naprej na novi planet, ki ima dušo vraščeno z rožo, kjer srna srka

blagoslovljeno potočnico, ki jo pesnik išče celo življenje. Prehod je remisija, je trenutek iztrtja težke bolesi iz duše, je hip, preden sonce vzide, ki zahteva samoto – »sam si bom umil obraz«, ne pomaga, da te drugi polivajo z vodo. Prehod sledi odrešenjskim perutnicam ptic, je let v zaledju tišine sredi hrupa, je tvegana pot, a zagotovljen uspeh, saj »ljudje poganjek smo in rastemo k svetosti« pod nebom, ki nas nagovarja v svoji prostranosti. Je brstenje, je kalitev semena v zemlji, ki se ne dá ujeti ujmam. Dospetje je blaženost kot stanje, ki ga ni moč posedovati, opisati na pozitiven način, ni ideal pridobitvene moči, je nekaj drugega od vsega, kar je pomensko vnaprej določeno. Cilj ni kraj na zemljevidu, ni izobilje vsega – vse je za subjekt, ki išče ravnovesje, preveč, ni daljava, ki se meri, temveč je smer v ljubezni v pomenu zaspati v prestižu najlepših presežkov v hiša novega doma, kjer jutro zbuja temo. Iluminacija oziroma razsvetljenje, ko luč razsvetli duha in omogoči spoznanje resnice, je zgovorna v potezi vode. Z bistro studenčnico si lirski subjekt obredno umije obraz, potočnica napoji in hladi pregorjene misli, potokova čistost sta bisernica in blagrost, in po očiščenju ožarjeno nebo lune presveti dušo, ki je prebivala v ugasli luči. Kraj dospetja je kraj, sredi katerega subjekt od vedno je: sredi polj, travnikov, gora, obale, sonca, zemlje, ognja, vode, vetra, pomladi, cvetja, živali, lune, zvezd, le da se spremeni odnos do obdajajočega. Rustji se presežno razodene v naravi, torej ga ni treba neposredno zreti, zato je izkušnja presežnega stalna in se ne izčrpa. Narava na ravni čutne pojavnosti je manifestacija presežnega in vsa vzvišena občutenja, ki jih vzbuja v pesniku, so način, kako sredi čutnega zasveti nadčutni svet, svet svobode.

Izvir lirskega govora je praviloma subjektivno doživetje, to temelji na dvojnosti, kot so dan-noč, svetloba-tema, hrup-tišina, resnica-laž, obup-upanje, kar ne preseneča, saj so pesmi tudi vsebinsko dvodelne, prepletata se tako zunanji kot svet pesnikove notranjosti. Rustja ta prehod ponazarja s komplementarno dvojico dneva in noči, svetlobe in teme. Kontemplacija zahteva noč, kajti le v temi zmoremo ugledati plamen sveče, ki ga bleščeče sonce v hrupu lažnih odnosov presveti, svetloba biva zgolj na stropu večera. Nujno je skozi mrak v samoti pospešeno korakati dalje, se vzpeti na hrib in pravilno izbrati samega sebe, pogoltniti napitek rešitve. Zanima ga prehod noči v dan, ko sonce vzhaja in tema za seboj pušča sledi, trenutek, ko se konča temno in se začenja svetlo, je zdrs v posebno stanje, ki je za občutljivega človeka, kar Rustja vsekakor je, velika prilžnost. Ta del dneva občuti intenzivno, prebiti

se skozi noč in kljub veliki utrujenosti premagati nespečnost. Veter je posrednik preboja, ki ne le prezračí zatohlost in določa smer, temveč tudi prebije na drugo stran.

Spomin je celoten duh, ko stopimo vase in tako v ves svoj rod ter odkrijemo sebe kot duhovno bitje. Spomin ustvari novo zavest o realnosti časa. Rustja ubere pot samozavedanja, neomajne subjektivne gotovosti v zvestobi sebi, ki se oglasi in govori tudi prek drugega, tako ljubezenske dvojine kot zapuščine rodu. Torej samospoznanje kot povratak k pravzoru v luči tistega, skozi katerega smo vedno že spoznani in ustvarjeni. Rustja, tudi sam sin in hkrati že spomin sina, odhaja vase, v spomin, kjer se presežno razodene duši in zahteva preseganje stvarnega, kajti sin je podoba očeta in Sin je podoba Narave. Čas je vrteči se krog, ki nas vse zaobjema in mi, pribežniki, se tako tihotapimo v predčasje, pod okrilje starih peruti očakov, modrecev, izgnanih domoljubov, prednikov – njihovih rojstev in sloves. Predčasje so tudi potomci – novi pribežniki. Pesnikova večna pozicija je prav pozicija otroka, otroštvo je preddverje duše, kamor se vrača v zavetje, tam so vsi odgovori in tam ga velikokrat obišče stara mama z rožami v naročju in ruto na glavi, da mu povrne resnico. Ruta ni navadna krpa, temveč krpa davnosti – z njo je bila starka pokopana. In prav v davnosti koreninijo želje po svetih krajih, iste želje je imel nekoč otrok, čigar dedič je pesnik.

Kaj preostane vsem, ki niso zmožni potovanja in ostanejo zasidrani v pretesnem gnezdu, ki ga zvezdni utrinki zaobidejo? Samota, ranjenost, neizceljenost, lepljenje obližev, nemoč zaznati čudeža v utripu sonca, razplamtelo stanje bolesi, ko sebe skrivamo, smrt, ki nikoli ne mine, v stiskah trpeče se znojiti, brezdomstvo, ujetost znotraj prostranosti, gnojna rana brez čebulic upanj, sintetika občutij, senčno bivanje v predhodnici svetlobe sredi kričavih odnosov, polna hiša tujih obrazov, predvsem pa veliki vprašaj v srcu.

Odisej, Rustjeva mitsko-poetska referenca, je prvi nostalgik v evropski literaturi, obema je skupno boleče hrepenenje po vrnitvi domov, k domačemu ognjišču ali k pristnemu življenju.

Rustja vsako luknjo v svojem srcu zapolni s sveto tišino v gozdni samoti kot tisto izvorno potjo, ki sredi hrupa ognjemeta kliče nova življenja. Postane ognjemet, ki se iz dna življenja navkreber ozira v prastare napeve tolažbe.

Tereza Rebek

Kazalo

Obzidje svobode	5	Volnena svila	26	Vznožje	48	Svile	69
Pred potoki	6	Zeleni potok	27	Šumenje	49	Izhod	70
Gnetenje	7	Dušni oprijem	28	Kraj svetlosti	50	Odveze	71
Svilenica	8	Kot up	30	Zenice	51	Izhod kroga	72
Oblika oboda	9	Spoznavnosti	31	Smeh namenov	52	Slišim te	73
V vetru svatov	10	Hranilka spočetja	32	Vrhovi	53	Hvala za pot	74
Krog srca	11	Znamenja	33	Srna mi je rekla	54	Zakorakanje	75
Svetloba temačnosti	12	Hlev prosojnih oblik	34	Vse življenje	55	Vselej zapozneli	76
Večnost večera	13	Svoj	35	Svečnost	56	Obale kroga	77
Naša mala	14	Svežina	36	Skrbnice	57	Obhod	78
Predal	15	Slečen spomin	37	Zaznamovanje	58	Zemlja vesolja	79
Svilenčnice	16	Sprehodi	38	Valovanje	59	Mati in sonce	80
Resnica ni žalost	17	Videnje	39	Vihranje	60	Slutnja po sreči	81
Krog vsebin	18	Smer bližine	40	Zalivanja	61	Krik	82
Nikdar ne mine	19	Svetovi	41	Skrbna brezskrbnost	62	Svetlo objema	83
Zaveterje	20	Spominki	42	Vrednice	63	Sledi oceana	84
Spiralnice	21	Slišnost	43	V krog zaobjeti	64	Vijuge	85
Upanje	22	Spremljajoči	44	Vsi vedno doma	65	V obokih	86
Svetlikajočice	23	Svobodni sužnji	45	Slutnja besede	66	<i>Dubovna</i>	
Vrtne sprehajalke	24	V meni sveta	46	Oj, večer	67	<i>plovba v tišino brupa</i>	87
Meč moči	25	Smelosti	47	Hvaležnica	68		

Miran Rustja
Hrup tišine
Pesmi

Izbor pesmi, spremna beseda ter besedilo na ovitku:

Tereza Rebek

Grafika na ovitku:

Tanja Badalič

Prelom in oprema:

ONZ Jutro, Julijan Kodrič

Izdalo in založilo:

Založništvo Jutro, Jutro d.o.o., Ljubljana

© Založništvo Jutro in Avtor

Tisk na zahtevo, 2021.

JUTRO d.o.o., Založništvo in trgovina,
Črnuška c. 3, p.p. 4986, 1001 Ljubljana
Tel. (01) 561-72-30, 041 698-788
E-pošta: Info@jutro.si

Knjigo lahko naročite tudi v naši spletni knjigarni:

www.jutro.si